

A SZŐLŐBEN.

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben.”)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik minden hó 28-án

Előfizetési díj. Egész évre 2 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

Szabad bormérést a termelőnek.

Alig kezdtük meg az új szőlészet fejlesztését, alig értünk ki a helyes utra: *már is elrémítő helyzettel találkozunk, mely a jövőbe tekintve azt még kétségbeejtőbbé teszi.*

Imitt-amott van még egy kevés régi szőlő, — egyes környékben lehet találni már néhány gazdát, aki nagyobb mennyiségű bort termel; alig terem azonban évenként egy tizede a régi terméseknek s mégis azt látjuk, hogy: a *borüzlet pang*; — azt a panaszt halljuk mindenfelől, hogy: a *tőkén termett borokra vevők egyáltalában nem jelentkeznek.*

Sokkal nagyobb jelentőségű dolog ez, minthogy e felett napirendre térjünk.

Alig terem még valamicske borunk: *s még sem bírjuk értékesíteni.* Mi lesz akkor, ha a szőlészközönség erejének és tehetségének megfeszítésével szőlőtelepeit beállítja? . . .

A régi szőlőkultúra idejében egy hold szőlő beállítása alig került 100 forintba; manapság legkevesebb 1000 forintba kerül. A múltban is ellehetett érni egy hektoliter jó asztali borért 14—18 frtot, s manapság, mikor a befektetés s vele együtt a fáradság megtízszereződik: *szintén nem lehet elérni magasabb árt.*

De az még nem volna a legnagyobb baj, hogy magasabb árakat nem lehet tízszeres kiadás mellett sem elérni, a legnagyobb baj az, hogy: *nem lehet* a bort eladni, mivel vevők egyáltalában nem jelentkeznek.

Most az a kérdés: *lehet-e ezen állapoton segíteni, avagy nem? . . . Ha igen: hát miféle képen? . . .*

Mielőtt a baj gyógyításához hozzászólnánk, keresnünk kell az okokat, melyek a tarthatatlan állapotot megteremtették.

Az okok, melyek a helyzetet teremtették három részre osztandók; egyik a műborok gyártása, -- a másik a bornak rendkívüli megadóztatása; — a harmadik a szabad bormérés korlátozása.

A kormány, mely a közjólét, közvagyonosodás öre, az okok egyikét nemcsak kikereste, kikukatta, sőt annak megszüntetésére vonatkozó intézkedések megtételét már folyamatba is tette. Ezt igazolja azon értekezlet, mely a földmivvelésügyi miniszter ur elnöklete alatt a legutóbb Budapesten megtartott.

Az értekezletről már megemlékeztünk, hisszük is, hogy *lesz eredménye*. De hogy a célba vett intézkedések mikor lépnek életbe, és az életbelépett intézkedések azután megfelelnek-e a célnak: *azt a jövő fogja megmutatni*.

Csak attól lehet félni, hogy akkor bizonyul célhoz nem vezető vagy fél intézkedésnek: *mikor az új szőlőkultúra előharczói szorgalmuk fejében koldusbotra jutnak, mikor az illetőknél a fizetési képtelenség beálltával, a vagyon esik áldozatul a nagyra becülendő szorgalomnak*.

Nem áll ez azokra, akik passzióból szőlészkednek; de azokra, akiknek mindenük a szőlő; s akik csak is ennek jövedelméből kell hogy megéljenek, s fizessék terheiket.

Aki talán nagyitva látja az általam vázolt helyzetet, arra kérem: *vegye alapul azt a szőlősgazdát, akinek mindene a szőlő, s azután mondjon ítéletet*.

De káros a helyzet azokra is, akik egyéb hivatásuk vagy ténykedésük mellett a szőlészetet mellék foglalkozásnak tekintik; káros azért, mivel ezek is jövedelmezés céljából áldozzák pénzüket és szabad idejüket.

Azta helyzetet, mikor a meglévő bortermésre nincs vevő, mikor a bor a pinczében holt tőke: *mindenki érzi*.

Mondom az ok egyik részével, a műborgyártás betiltásával a magas kormány már jóakarattal foglalkozik. De a másik két okot keveset vagy egyáltalában nem haljuk említeni.

A második ok az, hogy a bor felette magasan megvan adóztatva.

A szőlő mint termő föld a *legnagyobb adóztatás* alá esik; a bor mint élvezeti cikk: *fogyasztási adó* alá jön, és végre mint üzleti tárgy *italmérési adóval* terheltetik. Tehát egy termény három rendbeli és pedig magas adóval terheltetik, azaz a régi közmondás ellenére: *egy rókáról három bőr huzatik le*.

A bor mire a fogyasztó asztalára kerül, e három rendbeli megadóztatással egy hektoliter 6—7 frt adóval van megterhelve.

Én azt állítom, hogy ezen körülmény nagyban hozzájárul a borhamisítás állandósításához, mert ezen magas megadóztatás a valódi tőkén termett bort a fogyasztásban oly magas árra emeli, hogy a *fogyasztó közönség azt elviselni nem bírja*.

Ez a helyzet szignaturája. Ezen helyzetben a kimérő nagyobb forgalom előállítása szempontjából, olcsóbb és használható portékát keres, melyet *a gyártott borban megtalál*.

Igy hódít tért a műbor, s így vállalkoznak annak előállítására számosan. S így lesz kifosztva a tőke termése.

Legyünk egészen őszinték. A fő- és székváros borainak azt hiszem egy jelentékeny része *tőkét sohasem látott*.

Legfőlebb a szőlőtörkölyön eresztetett át. De ilyennel él az ország legnagyobb fogyasztó népe. S panaszt kik tesznek? *A fogyasztók-e, avagy mi termelők?*

Fogyasztók azért, mert jobban szeretnék tiszta bort inni, de mi azért, mert míg ők pancsot isznak: *addig mi pancsunk mellett boraink a pinczében pihennek*.

Ha a bor mint italmérési cikk, ama rendkívüli adóztatással nem terheltetnék: akkor a műbor nem hódítana annyi tért.

Mert mi lesz akkor, ha a műborok gyártása a szigorubb és megtorlőbb intézkedések folytán kisebb lesz? A helyzet tagadhatatlanul javulni fog, a fogyasztás nagyobb lesz. De mindaddig míg a bor a jelenlegi magas adózással terheltetik: *teljes fogyasztást nem nyer.*

A közönség vagy a butító pálinka fogyasztáshoz, vagy más kieszt szeszes folyadék fogyasztásához tér: félni lehet, hogy azt meg is szokja.

Tehát, ha a kormány a szőlő kultúrát teljes mérvben kívánja támogatni és azt akarja, hogy a szőlőtelepítés igazi lendületet nyerjen: *akkor a bort terhelő adóztatáson könnyíteni kell,* az a jelenlegi magas terhet el nem bírja.

Ha az állami kiadások azt állandóan nem engedhetnék, legalább könnyíteni kell addig, míg a szőlők felujulnak, míg a nagy befektetések legalább részben megtérülnek.

De hát ezen kívánatos intézkedés ha bekövetkeznék is, hosszabb megfontolást és több időt venne igénybe. Itt pedig a baj nagy, veszélyes: *azon rohamosan kell segíteni.*

Van egy mód melylyel a tarthatatlan helyzetet némileg tűrhetővé lehetne tenni.

Segíteni lehetne azzal, ha a termelőknek szabad bormérés engedtetnék.

Ezzel a helyzeten annyiban segítve lenne, hogyha vevő nem jelentkeznék is boraikra, s pénzre elkerülhetlen szüksége volna: kitüznék a cégért, elmérne saját terméséből annyit, mennyivel kiadását fedezhetné.

A termelők némileg segítve lenne. S kérdem: ki veszítene vele? . . . Az állam nem, mivel úgy a fogyasztási mint az ital-mérési adót megfizetné, — a közönség nem, mivel olcsóbban jutna tiszta tőke terméséhez.

Tehát senki . . . de pardon igen is veszítene: a bor pancsoló, műbor készítő és árusító.

Mivel pedig közohaj az, miszerint a műbor-gyártás ki-szorittassék, mivel a kormány is ez értelemben kíván intéz-

kedni, alkalmas, épen a czél elérésére szolgáló körülmény lenne az, ha a termelő saját termésü borát szabadon elmérhetné.

Azt mondhatná valaki, hiszen a mai törvény és rendeletek mellett is lehet korcsmát nyitni, lehet a bort kis mértékekben árusítani. Igen ám de a bormérés bizonyos számhoz és korlátokhoz van kötve. S a kik erre engedélyt nyernek, állandó bormérők korcsmárosok, akik azt iparszerűleg üzik; és ezek is az olcsóbban beszerezhető borhoz fordulnak. A kis mértékben való elárusítás pedig sok, nehézséggel és kellemetlenséggel jár.

A buza, árpa, kukoricza sat. termények mindig készpénzt képeznek. Ha csak pár krajczárral adja el olcsóbban a tulajdonosa: azonnal vevőt talál.

Egész másként vagyunk a borral. Arra vevő, különösen a jelen viszonyok között, mint az ország minden részéből hangzó panasz igazolja: egyáltalában nincsen.

Fel kell oldania a termelő kezét, meg kell engedni, hogy borát szabadon kimérhesse ezzel a helyzeten nagyon segítve lesz.

Ezen intézkedéssel a fogyasztó közönség olcsóbb és jobb borhoz jut: a műborok pedig meglehetősen kiszorulnak, vagy legalább fogyasztásuk alább száll,

Kérjük a magas kormányt, szivlelje meg ezen állapotot; siessen a gazda helyzetének segítségére azzal, hogy a termelőknek a saját termésük kimérését engedélyezze.

Mi azt hisszük, ezzel egyelőre a helyzeten segíteni lehet.

A légmentes kötés.

Vita tárgyára tették azt, hogy melyik előnyösebb; az-e ha a kézben eszközlött ojtványokat légmentesen zárjuk el, avagy az-e, ha azokat úgy kötjük, hogy a levegő hozzá jusson.

A légmentes kötetést eszközölték: ojtóviasz bekenéssel; később parafával; némelyek e czélból szárított marhabéllel is kötözték, míg legutóbb e célra a gummi szalagot ajánlották.

Az ojtóviasz, a parafa, a szárított marhabélleli kötés: már rég ki-ment a divatból: *legutóbb a gummiszalaggal tették kísérletet.*

Egy évi gyakorlat teljesen elégséges arra, hogy felette bírálatot lehessen mondani.

A gummiszalag pártolói és ajánlói azt hozták fel előnyül, hogy a gummiszalag légmentesen köt, s hogy alatta a forradás úgy forr össze, hogy kívülről és belülről csak is egy vonás jelzi az összeforradás helyét. A nem légmentes kötésre pedig azt állították, hogy azoknál kívülről nagy *dudorodás képződik*: belül pedig, különösen ha a párosítás nyelvezéssel eszközöltetett: *fenésedés áll be.*

Teljesen igazuk van azoknak, akik a légmentes kötésnél az állitják, hogy kívülről kevés vagy semmi dudorodás nem képződik. E felett vitatkozni sem lehet, mert ez a levegő elzárásának következménye. De hogy az ojtvány belső részére a légmentes kötésnek valami befolyása lenne: *azt nem tapasztaltam.*

Én azonban nem látok abban valami nagy bajt, hogy az ojtás helyén dudorodás következik be. sőt egyenesen az összeforradás *természetes következményének* tartom, s ennek ellenkezőjét *nem tartom természetesnek.*

A dudorodás nincs semmi káros hatással az ojtvány életére. Ezen állításom igazolásánál hivatkozom az összes ojtványfák életére.

Jutott-e eszébe valaha valakinek a fák ojtásánál czélszerűségi szempontból légmentes kötést eszközölni? avagy ha jutott: lett-e azzal oly eredmény elérve, mely követőkre talált volna? . . .

A gyümölcsfáknál eddig tudtommal légmentes kötést nem használtak.

Én a légmentes kötést nem tartom természetesnek; s így állandóságát is a jövő fogja igazolni.

A légmentes kötésnek azonban van némi hátránya, s az, hogy sokszor csal.

Hátránya a csekélyebb siker; csal pedig azzal, hogy megtörténik az, miszerint a nemes már kihajt: *de még forradásnak híre sincsen.* Ha azután azilyen ojtványnál a gummiszalag eltávolittatik: *az ojtvány szétesik.*

A légmentes kötést olyannak tekintem, mint az elkényeztetett növényt, a gyakorlat pedig azt igazolja, hogy az olyan növények lesznek tartósak és küzdenek meg az elemekkel: *amelyek természetesen neveltetnek fel.*

A mult év őszén midőn kiszedtettem a gummiszalaggal légmentesen takart ojtványokat, számosat találtam olyant, mely daczára annak, hogy szép hajtással birt, összeforva nem volt. S amint róla a gummiszalagot eltávolítottam: azonnal szét esett; tehát éppen semmit sem volt összeforva.

Az igaz, hogy a gummiszalag vége a csavarás alkalmával aláhuzatott, is így egy része őszig rajta maradt; de ha a gummiszalag a nyáron távolittatot volna el, akkor sem lett volna összeforva az, amely az ősszel szétesett.

Ama ojtványaim, melyek raffiával voltak összekötve s a levegő hozzáfért, igaz, hogy dudorodások voltak rajtuk, de erős forradásuak voltak.

S míg a gummiszalaggal légmentesen kötött ojtványokból 16°/_o-töli credit meg, addig a raffiával kötött ojtvány 28°/_o-töli sikert adott. Ezen tapasztalatok alapján nem vagyok barátja a gummi szalaggali kötésnek hanem jövőre is raffiával kötök.

Abonyi Erneszt

Védekezés a peronoszpora ellen.

A peronoszporát találóan nevezte el a köznép. *feneroszporának*, mert az csakugyan fenéül nagy kártékonyságú.

A mely szőlő a peronoszpora által megtámadtatik, annak bora örökösen rajta viseli a jellegét. Belőle mondhatni: ihatatlan örökösen zavaros bor lesz.

Amely szőlőtőt megtámad a peronoszpora: annak vesszőjei használhatlanok lesznek: mindazon helyeken, ahol a peronoszpora lerakodott: *a héj megfeketedik*. Ha az ilyen peronoszporás szőlővesszők ősszel levágnak és földdel takartatnak: *mindazon helyeken, ahol a peronoszpora fészket rakott, nemcsak feketésedés, de egyszersmind fenésedés is áll be*. Szóval a peronoszpora által megtámadott szőlőnek: *sem bora sem a vesszője nem jó*.

Ha az ember ezt komolyan átgondolja, lehetetlen, hogy az ellen teljes erejével ne védekezzék.

A peronoszpora ellen védekezni biztosan lehet. Aki elhatározza magát, hogy a peronoszpora ellen védekezni fog: az minden körülmények között meg is védi szőlőjét. Szűr jó bort, nyer egészséges szőlővesszőt.

A peronoszpora gomba faj, mely felette szapora. Élete olyan mint a gombáé. Ha egy peronoszpora gombácska elrepülve a szőlő levélre jut, ott gyökeret ver, elterjeszkedik, néhány nap múlva kivirágzik; azután mint a virág, virágját illetve magvát elhullatja, a szél elviszi.

Ebből folyólag egy gondatlan gazda, aki a peronoszpora ellen nem védekezik: *az egész hegyet egész nyáron ellátja peronoszporával*. Majd egyik, majd másik irányban inficziál, amint a szél erre vagy arra hordja szét a kivirágzott peronoszpora millióit.

Ezért intézkedik a kormány úgy, hogy a peronoszpora elleni védekezés szabályrendeletileg legyen kötelezővé.

Csak hogy ez is irott malaszt, mint a hernyók tisztogatása iránt fenálló rendelet,

Rég életben van léptetve azon intézkedés, hogy mindenki tartozik gyümölcsfáit a hernyóktól tisztítani, még is mit látunk? azt, hogy a fák nagy részét, sőt több helyütt az egészet a hernyók emésztik meg.

A hegyközségek alkalmasak arra, hogy határozataikban a peronoszpora elleni védekezést ellenőrizzék, és hogy azt végrehajtsuk: *saját jó felfogott érdekeinkben áll*.

A peronoszpora elleni védekezésnél ajánlanak rézgáliczot, azurint, kecskeméti port; lehet hogy az évben eggyel szaporodik vagy talán

többel is a védekezési szerek száma; azonban mindnek alapját a *rézgálicz*, vagy mint a nép hívja a *kékkő* képezi.

A kékkővel páczolt búza nem ad üszkös termést, merr ennek maró tulajdonsága az üszköt megsemmisíti.

A rézgálicz a peronoszpóra gombáit kiöli

Azért alkalmazzuk a rézgáliczot oldott alakban és juttatjuk a szőlők tőke hajtásaira és leveleire, hogy ott őrt álljon, s az oda repülő gombákat rögtön ölje ki.

Legyen tehát az azurin, vagy kecskeméti por, vagy hármni más, a kelléke az, hogy benne oly alkatrész legyen, mely a peronoszpórát kiöli. Miután a peronoszpórát csak is a *rézgálicz* öli ki: *minden feltalált, és feltalálendő szernek alapját a rézgálicz képezi*: a többi pedig egy és más, amit az élelmes eladó jól megfizettet.

Ha ezt tudjuk, egyeltalában nincs értelme annak, hogy valaki mást mint rézgáliczot használjon.

A rézgálicz oldott alakban jöhet csak a levélre, s ott reá tapad. Az így oda tapadt rézgálicz azonban ily állapotban nem ölhetné ki a peronoszpóra oda repülő gombáit. De kiöli a következőképen:

A peronoszpóra gombájának magva repül, s így eljut a szőlő leveleire vagy fájára, s ott egész nagy kényelemmel helyezkedik el; s már kezdi gyökerét hajtani s a level szövetébe vagy a hajtás héja ala bocsájtani, amidőn a hajna' vagy reggel érkezik, s midőn a leveleken harmat gyűl össze, ez a *harmat feloldja a levélre száradt rézgálicz csep egy-résztét*. A feloldott réz a vízharthatban elvegyül, eljut a peronoszpóra gombához: *ahol is azonnal azt kiöli*.

De nemcsak reggel bánik el a rézgálicz a peronszoporával, de mindannyiszor, amennyiszor a nedvesség a rézgáliczot feloldja, így az az eső alkalmával is.

Igen ám; csakhogy az eső a rézgálicz cseppeket nemcsak feloldja a levelekről, sőt a hajtásokról is leveszi. És ha egyszer a rézgálicz a levelekről és hajtásokról eltávozott: *a peronoszpóra urrá lesz*.

Tehát kell oly anyag, mely a rézgálicz oldatott a levélre és a hajtásokra reá ragasztja, de úgy, hogy a részben még is feloldódjék.

Ilyen anyagnak tapasztaltuk: *a szódát*, a meszet, sőt néhol enyvet is tesznek a folyadék közé.

Némelyek azt hiszik, akár a mész, akár a szóda: *az mindegy*. Pedig nem úgy van.

A mész sokkal jobban reá tapasztja a rézgáliczot mint a szóda, azért legokosabb ha a rézgálicz oldatba *ojtott mész adatik*.

Azonban van idő, mikor a meszet nem lehet különösen a csemege szőlőknél használni.

Az utolsó permetezést már nem szabad mézszel eszközölni; mert a mész cseppek a szőlőfürtjeire a bogyókra esnek, s pláne a fekete vagy piros szőlőn nagyon feltűnnek.

Tehát az utolsó permetezéshez a mész hozzáadása nem tanácsos. Ekkor már szódát kell hozzáadni, mely szintén reá tapasztja a rézgáli-

czot, s nem lévén fehér színű, nem tűnik úgy fel; de még előbb le is mosódik úgy, hogy a permetezés a fűrtön nem is látható.

Erre pedig vigyázni kell, mert oly szőlőt, melyen a rézgálicz oldat látható: nem lehet értékesíteni. Sőt még egészségügyi beavatkozást is von maga után.

Most az a kérdés: hányszor és mikor kell permetezni?

Nagyon téved aki azt hiszi: *ez is kommandó szóra eszközlendő.* Aki elmélkedik, olvas és tanul, az tudja mi miért van, és ahhoz alkalmazkodik.

A peronoszpora bizonyos fokú melegben fejlődik, s így a permetezést csak akkor kell megkezdeni amint a melegség a gombát életre kelti.

A peronosporának a múlt évben nagy ideje volt. Jutott abból mindenfelé.

Telelésre eltévedt abból a tőkére, a karókra a fákra, tudja a jó Isten hol telett ki . . .

Amint az időjárás fölmelegszik és az éjszakák nem lesznek hűvösek: *életre kel*; éppen úgy, mint bizonyos meleg fok mellett a hernyók petéjeikből kibujnak.

Az életre kelt gomnák mint minden más termény vagy állat, bizonyos tenyészetűi proczessuson mennek keresztül; végre szaporitnak.

Igy a peronospora is.

Ha most már a peronospora élni kezd, bekövetkezik a szaporítás ideje; spóráit szét repíti szőlőlevél és szőlőtőke hajtásaira. S így kész az invázió, kész a peronospora kártékony működése.

Ehhez kell alkalmazkodni a gazdának; s mihelyt a levelek a rézgálicz harmat föl vételére alkalmasak és a peronospora felfogására képesek: rögtön *permetezni kell.*

Az a kérdés, hogy virágzás előtt vagy után permetezzünk-e, olyan valamit rejt magában, mintha a szőlővirágzása előtt vagy után permetezés bizonyos szabályon bizonyos alapon nyugodnék, melynek a bázisát a szőlő virágzása képezné.

A szőlő virágzásának semmi köze a peronoszpora elleni védekezés határvonalának megállapításához. Csak annyiban van köze, amennyiben a virágzaskor a nedvek a virágzásra kártékonyan hatnak; s a rézgálicz oldat erősebb a közönséges nedvénél, azért virágzaskor nem tanácsos permetezni.

Permetezni kell többször. Többször azért, mert új hajtások új levelek fejlődnek, melyek még nincsenek a védelmi rézgálicz harmattal ellátva. Permetezni kell többször azért, mert a rézgálicz cseppeket az eső lemossa. Némelyek azt mondják: kétszer, mások háromszor kell permetezni. Erre sem lehet szabályt alkotni. Permetezni kell annyiszor: *ennyiszor az szükségessé válik.*

Ha az idő esős, és az eső a permetezést lemossa: *gyakrabban kell permetezni, mintha az idő száraz,* amikor a cseppek lassan oldatnak fel a harmat által.

Hogy hányszor permetezzünk: *azt a körülmények mutatják meg.*

Most térjünk át azon kérdésre, miként eszközöljük a permetezést, és mily eszközökkel permetezzünk?

A peronoszpóra spórái repülnek a világba. Rácsnek oly tárgyakra, melyek utjokba esnek. Ha az utjokba esett tárgy az ő életműködésükre alkalmas: *ott letlepednek, gyökeret vernek*. Ha nem alkalmas, tétlenül várakoznak, míg a szél őket tovább viszi.

A természet a létezők fentartásáról bölcsen intézkedett, ily intézkedés alatt végzi a pernoszpóra is életműködését.

Tehát a peronoszpóra reá hull a levélre, reá hull a hajtásokra, melyek egyáltalában alkalmasak arra, hogy ott tenyészetüket megkezdjék.

Most már ha kiakarjuk őket ölni, felkell őket mindenütt keresni a rézgálicz oldattal.

Oly eszközzel kell tehát birni, amelyekkel oly csepp záport birnak előállítani, hogy apró részeiben úgy a szőlőleveleket, miut a hajtásokat elárassza.

Erre készültek a permetezőők.

Hogy most már melyik permetező legalkalmasabb, arra azzal válaszolhatunk: az, amelyik a folyadékot egész köddé alakítva szórja szét, mert ennek cseppei a szó szoros értelmében a töke minden részét beborítják és ott levő, vagy odavetődött gombákat kiölik.

A permetező készítőik mind arra törekszenek, hogy permetezőknék rózsái a folyadékot köd alakban szórják szét. Amelyik ezt végezni képes: *az jó*, amelyik nem: *az nem jó permetező*.

Legujabban valami önműködő permetezőt hirdetnek. Nem láttam, nem ösmerem. De hát mi cél éretik el az önműködő permetezővel? Az, hogy a munkás keze a gép hajtásától megkiméltessék? *ez nem szükséges*: de ha az, hogy a munkás két keze *egyszerre két csövet vezethessen*, ha ez beválna, mindenesetre előny lenne; mert akkor egy ember két annyi területet bepermetezhetne, s a szőlőföldjét csak egyszer taposná meg.

De hát ez még új dolog: hadd kísérletezzenek, hogy szaporodjanak a tapasztalatok, addig mi ezzel várjunk.

Volt idő, midőn azt hangsúlyoztam, hogy én, aki a peronoszpóra fölléptét felösmerem, akkor permeteztetek: *amidőn szükségét látom*.

Ez évben ettől eltérek; eltérek, mert a mult évben oly nagy mennyiségben volt a peronoszpóra, s annyi maradványa van neki szanaszéjjel, hogy az ellenség ellen védekezni elkerülhetlen; s elő kell készülni rohamos támadására, s aki még nem permetezett, azonnal permetezzen.

A rézgálicz kezd keresette lenni, s itt is jelentkezik már a hamisítás. Az utóbbi évben számtalan hamisított rézgálicz jött forgalomba. Különösen tört alakban; ahol is a közönséges vasgáliczot megörölték és megfestették kékre.

Azért tehát legbiztosabb, ha a gazda a rézgáliczot jegeczesen darabosan vásárolja be. Azt is megbizható cégnél, ahol nincs kitéve a hamisításnak.

A permetezés kivitele és a folyadék elkészítése már sok alkalommal lett közölve, de mivel számosan vannak új előfizetőink, de még az adagolásnál még most is vannak eltérések és okoskodások, szóljunk arról is valamit.

Végy 100 liter vizet, tégy bele két kilo rézgáliczot. Előbb azonban a rézgáliczot fel kell oldani. Fel lehet oldani úgy is, ha a rézgáliczot egy zacskóba kötve a vízbe eresztjük, fel lehet oldani meleg vízben is gyorsan néhány percz alatt.

A feloldott rézgáliczot a vízbe öntjük jól összekeverjük.

Azután veszünk, ha szárazság van 2, ha esős az idő 3—3¹/₂ kiló oltott meszet, azt feloldjuk vízben, azután egy szőr szitán átszűrve a már kész rézgálicz oldatba öntjük, és *állandóan keverjük*.

A permetezőt nem kell oldalt tartani illetve egyenesen a szőlőtőnek irányítani, de kissé fölfelé, hogy a folyadék harmatcseppekben hulljon alá.

A jó permetezés az, ha a leveleken apró piczi legföllebb mákszem nagyságu cseppekben látható a folyadék, ahol a leveleken nagyobb területű foltok látszanak: *ott vagy a permetező gép volt rossz, vagy a munkás volt ügyetlen.*

Ha a gazda így találja permetezve szőlőjét, nézzen utána és keresse meg az okot.

A legjobb permetezővel is lehet rosszul permetezni, ha azt a szőlőtőnek szegezi, s a munkás oly lassan lép, hogy a harmatcseppek összegyűlnek.

Az ilyen munkás sok folyadékot elpazarol, mert a nagy cseppek súlyuknál fogva lehullnak a levélről.

Még arra a kérdésre adandó válasszal vagyunk adós: meddig kell permetezni?

Áddig a míg szükség van rá.

Például a múlt év idején még szüret előtt 2 héttel is permeteztünk. Permeteztünk, mert a gyakori eső a rézgáliczot lemosta.

Igen sajátságos volt a múlt ősszel a peronospora kártékonytsága.

Ugy szeptember hó elején, midőn a hűvös éjszakák beköszöntöttek: a peronospora megszűnt terjeszkedni. Később ugy szeptember hó 14—17-dike körül alig fordult az idő melegebbre: *ismét égtek a szőlő levelek*, mint a köznép mondotta. Pedig hát nem volt egyéb mint igazolása annak, hogy a peronospora csak bizonyos meleg fokban *vegetál, él*: míg a hidegben megszűnik működése.

Ebből ez a tanulság, hogy: *kötve kell hinni a komának*; azaz a levelek mindig telítve legyenek rézgálicz harmat cseppekkel, úgy ha a peronospora bármikor megkezdéné kártékony működését: nyomban lelje halálát.

Ennyit a peronospora elleni védekezésről.

Az első kapálás.

Az első kapálás alkalmával a következőkre kell figyelemmel lenni !

Ha a föld erősen le van verve sukolva az esőtől: jó mélyen kell kapálni. — Így azután a föld megporhanyulván: egész nyáron át jó munka lesz benne.

Ha a szőlőtőben esetleg csáté (szálas fű) van: *annak a kapálás mit sem árt*: 8—10 nap múlva újból kihajt. Azért leghelyesebb most tavasszal csákánynyal gyökerestől kiirtani.

A kapálás főelve az, hogy a szőlő a gyomtól megtisztuljon. Ezért a kapálást úgy kell eszközölni, hogy a fű, a gyom a földtetejére essék; ahol a nap melege még a kapálás napján megszáritja.

A mély kapálás rendkívül elősegíti a szőlőtő fejlődését; azért a kapálással nem szabad sohasem kapkodni. Inkább menjen egy holdra egy emberrel több, mintsem a munkát agyonüssék.

Kapálás és kapálás közt nagy a különbség. A jó kapás a földet egészen megfordítja; a rossz munkás csak elsimítja a tetejét.

A kapás vigyázzon először is a tőkére, hogy azt kapájával meg ne sértse. Vigyázzon arra: nem-e magas a tőke fejezete, s így nincsen-e hosszú nyaka? Ha igen: akkor azt *földdel körül kell hányni egész a fejezetig*: különben a nap megsüti, és legtöbb esetben megreped, és akkor az ojtvány elsatnyul végre elhal.

Ha az egészséges ép ojtvány mellett az alany vadhajtása elétörött: *azt kikell szakítani*.

Ha azonban a tőke beteges, gyenge, egyoldalú, vagy satnyulásban szenved, és *az alany* már kihajtott, és ennek hajtása alulról jött: *akkor a legalantabban elétörött hajtást meg kell hagyni*: hogy az megerősödvén, jövő tavasszon *fásan beojtható legyen*. Ha pedig a vad felülről törött elé, úgy hogy az fásan benem ojtható, akkor meglehet hagyni két hajtást: és *azokat zölden lehet majd beojtani*.

A kapás első kapálás alkalmával vigyen magával egy görbekést; s ha a kapálás alkalmával úgy találná, hogy az ojtvány nemes része gyökereket vert: *a nemes gyökeret rögtön távolítsa el*; miát már többször mondtuk *törében vágja le*.

A kapásnak figyelni kell arra, hogy amit egész nap kapált, azt este-felé fejezze be; ez alatt azt értjük, hogy a szőlők csatornájait még az nap este huzza fel.

Sokan azt a rossz szokást követik, hogy a csatornák fejezeteit akkor huzzák fel, ha az egész szőlő megkapáltatott. Ez azért nem jó: mert a *föld kiszikkad*, és akkor a csatorna fejezetét rendesen felszedni nem lehet; de még ha időközött eső esik. *a nyitott csatornákon a víz, különösen partos helyen végig folyik és nagy kárt tesz*.

Sokszor megtörténik, hogy a vegetáció oly nagy, hogy az első kapálásra a szőlőt kötni kell. Ha így van: akkor kapálók előtt kell a kötőknek járni, nehogy a kötözők akik leginkább leányokból állanak. *a kapált szőlőt összetánczolják*.

A kötözést még akkor is kell eszközölni, ha a fejlődés nincs általában előre haladva; mert elvéte mindig lehet találni itt-ott fejlődöttet; ezek tehát felkötözendők.

Az első kapálást megkell előzni a karók beverésének; nehogy a karóverők a kapált szőlőt összetapossák.

Kapálás előtt kell a szőlőben levő gatz összeszedni, nehogy a kapálás alkalmával a kapás vele *a fakadásokat leverje*.

Ha a vermek földfogók nem volnának kitisztítva, azok szintén kapálás előtt végezendők.

A kapálást követi a permetezés. Erről másik cikkben szólunk.

Apróságok.

Az ékojtás. Az ékojtást rendesen felkell sirkézni, illetőleg egy kis dombocskát kell fölé helyezni, hogy a szél ki ne fujja, hogy a nemes gally ki ne szikkadjon.

Ahol homokkal rendelkeznek, ott csak annyiban kell figyelemmel kíséreni, hogy *a* homokot az eső le ne mossa, avagy le ne szálljon úgy, hogy *a nemes rész szabadra jusson*. Azért azt figyelemmel kell kíséreni; s ha leszállana: *ujra felsirkézni*.

Ha a talaj kötött és esős idő jár, az következik be, hogy a föld megkérgesedik; a kéreg kemény és tömör lévén: *az alul a fakadás nem bír előtörni*. Hogy elétörhessen, a földet megkell piszkálni.

A megpiszkálás annyiból álljon, hogy a föld teteje részekre töresék; de alább hatolni azért nem szabad, mivel a legnagyobb vigyázat mellett is a fakadások könnyen letörhetnek.

Megtörténik néha, hogy a nemesen levő anyarügy elromlik, vagy a szárazság idejében a trücsök a kis domb alatt a nemes gallyacska mellett tayát üt, és a fejlődésnek indult anyarügyet kirágja.

Ezt arról lehet észre venni, hogy a fakadás nem tör elő, és a dombocska megrepedezett helyein a trücsök tartanak sétát. A hivatlan trücsököt úgy lehet legkönnyebben elzavarni: *ha az ormocskákat megöntözzük*.

A trücsök nem kedveli a vizet, s a sáros földben nehezen mászik, s így elmenekül szárazabb tanyát keresni.

De az ilyen trücsök ragás miatt nem kell aggódani, mert a nemes gallynak alvó szemei később életre kellnek; s a fakadás később történik, de annál dusabb lesz.

Megtörténik az is, hogy az ékojtás nemes része még nem hajtott ki, és az alany hajtásai már előbujnak.

Ezt egy ideig békével kell tűrni; s midőn a nemes fakadásai szintén előtörtek: *az alany hajtásait ovatosan kikell vágni*, úgy hogy a

kivágásnái a forradásnak indult ojtvány erőszakos rázkódásnak ne legyen kitéve.

Sokszor megtörténik, hogy a nemes felette késik előtörni. De azért nincs ok aggódani, mert néha még június hó másik feleiben is bujnak ki a fakadások. Különösen ott, ahol az anyaszemek elvesztek vagy elromlottak.

* * *

A kézben eszközlött fás ojtások. A kézben eszközlött fás ojtások, a Richter-féle eloskolázás mellett hasonlóképen kivannak téve annak, hogy a víz az oromnál a földet lemossa, vagy a felhalmozott föld megszáll.

Ezt nagy figyelemmel kell kísérni; s ha legkisebb földleszállás lenne látható: *fel kell sűrűzni*; szóval naponként meg kell tekinteni az ojtvány oskolát, s ahol ilyen hiba látszik: *földdel takarni kell*.

A Richter-féle oskolázásnál egyik főszeker attól függ, ha a nemes gally, addig míg az alany életre kell: *ki nem szikkad*.

Ha az idő esős, ez nem következik be; mert az eső az ormot állandóan nedvesseggben tartja.

Ha szárazság van, akkor az oskolát meg kell öntözni, és pedig hogy a víz az ormot le ne mossa: rózsas kupával kell öntözni.

Annyi vizet kell neki adni csak; hogy a nemes rész nedves földben legyen, és így mielőtt életre keljen.

Ha a nemes életre kel, az alanytól vesz fel életető nedvet, s így a nedvkeringes kezdetét veszi; *mely alapja a sikernek*.

Legtöbbször megtörténik, hogy az alany hajtásai előbb életre kelnek és előtörnek, mintsem a nemes rész kibujt volna.

Sokan azt a hibát követik el, hogy a kibujt alany hajtásait kiszagatják. Ez nem jó van így, mert a szakítás által az egész ojtvány sokszor erosen megrendül, mely alkalommal a bekezdett forradás megszakad.

Venni kell egy éles kést, és a kikejtott vadakat földszint úgy kell elvágni, hogy legkevesbe sem mozduljon meg az ojtvány. Ezt ismételni kell mindannyiszor ahányszor elébujik.

Végre, ha már a nemes jól kihajtott, s gondolni lehet, hogy a forradás is elég erős: akkor el kell a földet két oldalról távolítani, s a vad hajtásokat egészen ki kell törni, és újból betakarni.

Az alany vessző kihajtása jele annak, hogy életre kelt. Most már ha egy ilyen, csak most gyökeresedni akaró alanyon a hajtás kitörésével nagyobb sebet ejtünk: mi következik be? az, hogy a vessző életműködése megszakad, s a csekély gyökerekkel fölvevett életető nedv a sebhelyén kifolyik. S míg a sebhely be nem gyógyul: *a működés stagnál*.

Egy stagnáló alany pedig nem végez forradást. Ellenben hacsak a gyengén kibujt hegyet vágjuk el a vadvesszőnek: akkor a vessző vége

összehuzódik, az alany nedvet nem veszít, de a hozzá kötött nemes részt táplálja, és így megkezdí az együtt működést.

Azon okból, hogy az ojtvány oskola oromja meg ne repedezék, sokan az egészet homokba ültetik. Sokszor olyan homokba, melyct gödrökből szedtek ki, melyek eddig nem voltak a szabad levegőn s így a benne levő táperők nem oldattak fel.

Az ilyen homokban az ojtványok ha megerednek is : felette silányok lesznek. A silány ojtványnál a forradás is silány.

Minél tápdusabb a talaj, ahová az ojtvány oskola rakatott: *annál dusabb lesz az ojtvány fejlődése, annál erősebb lesz a forradás. Semmi-féle ojtás nemmel nem lehet elérni erős ojtványokat, ha talajból hiány-zanak a szükséges táplálékok.*

Az ojtás kivitele befolyással van a forradás perczentjére, *a talaj pedig az ojtvány erősségére.*

Oly nagyon csodálkozom én, hogy míg az ojtás mikénti készítéseiről egész irodalom képződött, azt nem méltattak kellőképen, hogy az ojt-vány iskolának tápdusnak kell lenni.

A magyar gazda azt tartja: „*Ló elli a csikót, de zab az anyja*“. — A szólesznek pedig azt kell mondani: *emberi kéz készíti az ojtványt, de annak fejlődése a tatajtól függ.*

Ha valaki sovány talajba rakta ojtvány oskoláját, iparkodjék azt időközben megjavítani. Megjavíthatja műtrágyával, megjavíthatja érett tragyával a következőképpen :

A sorok között levő árkocskákba tompa bottal kis lukacs-kákat csináljon, azokba öntse a műtrágyát. Vagy az egész árkot érett tragyával vekonyan himse meg, s azután bottal kis lukacskákat szurjon.

Ha eső esik, feloldja a trágyában levő alkotórészeket, s a kis lyukakon különösen, de egyéb helyütt is a földbe a gyökeikhez viszi. Annyira hat ez, hogy 8--10 nap alatt az eredmény látható.

Ha azonban eső nem esik, akkor azt öntözéssel kell pótolni.

* * *

A gyomlálás és kötés. Már a régibb időben láttuk azt, hogy több helyütt gyomlálják a szőlőtök hajtásait. Megtisztították a felesleges mel-lékhajtásoktól.

Különösen ott fordult az elé, ahol kopasz fejmetszést alkalmaztak. A kopasz fejen lévő alvó rügyekből tömegesen törtek elé a hajtások, s így nagy része meddő volt. Indokolt volt tehát a meddő hajtásokat le-szórni, nehogy a hivatlan vendégek semmi haszon fejében a tőke éltető nedvét fogyasszák.

Ma már nincs többé kopasz fejmetszés. Nem hiszek olyan gazdát, aki az ojtványának dus fejlődési tulajdonát ösmerve: *tökéjét kopasz fejre metszené.*

Igy a gyomlálás nem annyira szükséges, azonban teljesen még sem felesleges. Ez azonban akkor eszközözlendő, mikor a kötés végeztetik.

A kötő ha felesleges számban találja a meddő hajtásokat: eltávolítja s egyidejűleg a hajtást a karóhoz köti.

Oly semmi munkának látszik a kötés, mintha az szót sem érdemelne. Hej pedig de sok kárt csinál a tudatlan kötő! . . .

Nézze meg a gazda az első kötetést, számtalan tőkén látja a legszebb a legdusabb fűrtökkel megrakott hajtásokat letörve. Szomorúan nézi, és azt hiszi: *azt a szél törte le*. Pedig legtöbb esetben az ügyetlen kötő azzal, hogy a dus, mereven álló fakadást a karóhoz erőszakolta, mely erőszak következtében *letörött*.

Ez legtöbbször lustaságból származik. A kötő anyag rövid; a kötő lusta kettőt összekötni; egygyel köt; s letöri a fakadást.

Azért tanácsos a kötőnek elég hosszú kötőanyagot adni.

De még nézze meg a gazda a kötetést, s látni fogja, hogy a legszebb fűrt szőlők bevannak kötve a kötésbe. Ahol azután elsatnyulnak, sokszor msgsemmisülnek.

Erre nagy gondot kellene a gazdának fordítani, mert egy rossz kötő tesz annyi kárt *mint egy közepes jégesés*.

Leghelyesebben cselekszik a gazda, ha a kötéshez hosszú kötőanyagot ad. Tágan köttet, s ha később a hajtások magasabbra nőnek, és a második kötés következik, mely alkalommal már a fűrtökön felül köt: ekkor az alsó kötetést feloldja, hogy a fűrtök szabadon álljanak és bátran akadálytalanul fejlődhessenek.

Az amerikai vesszők gyomlálásáról és kötözéséről is szóljunk valamit.

Az amerikai alany vesszők két okból tenyésztetnek, vagy hogy rajtuk zöldojtás készíttessék, vagy azért, hogy ültetésre vagy ojtásra használtassanak.

Mindenesetben az a cél, hogy minél erősebb vesszők neveltessenek.

Ezt ugy lehet elérni, ha az amerikai szőlőtők hajtásait idejekorán kigyomláljuk, s rajta 4—6 szál vesszőt hagyunk.

A 4—6 szál hajtás rohamosan nő, dussá fejlődik. Előbb lehet zölden ojtani, s mint alany jobban beérik.

De nagy gond fordítandó az amerikai szőlőtők hajtásainak felkötésére is.

Az amerikai alany vesszők, mint a ripáriák, szoloniszok sat. gyorsan fejlődnek; a tőkén elterebélyesednek, és ha korán nem kötjük, később a kötés alkalmával a tövön letörnek.

Az alany tőkék hajtásait azért is kell tehát korán kötni, mivel a gyorsan fejlődő gyenge hajtásokat egy érhető vihar mind lehányja.

János gazda.